

Náš rozhovor

Rozhovor s novým děkanem Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity doc. RNDr. Josefem TRNOU, CSc.

Spectabilis pane děkane, dne 1. února 2007 jste nastoupil do funkce děkana Pedagogické fakulty MU, pro níž Vás volilo 20 (z jednadvaceti hlasujících) členů jejího Akademického senátu. Dovolte mi, abych Vám za redakci univerzitní revue Universitas položil několik otázek. Vědomě nekladu otázky týkající se témat, která byla předmětem rozhovoru s Vámi publikovaném v Muni.cz (únor 2007, s. 3). Funkci děkana přejímáte po doc. Vladislavu Mužíkovi, v jehož kolegiu jste byl činný jako proděkan. V čem navázete na jeho program a v čem budete prosazovat svoji vizi?

Obě funkční období doc. V. Mužíka jsem jako proděkan pro rozvoj fakulty a v druhém období i jako statutární zástupce spoluvytvářel a spolurealizoval jeho program. Hlásím se například k autorství současné podoby strukturovaného studia učitelství naší fakulty. Troufám si tedy říct, že naše programy jsou velmi blízké. V programové spolupráci pokračujeme i nadále, protože doc. V. Mužík je mým proděkanem. Oběma nám jde o udržení a prohloubení vedoucího postavení Pedagogické fakulty MU mezi ostatními pedagogickými fakultami v ČR. V měnících se podmínkách chci jako děkan klást důraz mj. na základní a aplikovaný výzkum, zkvalitnění a zefektivnění výuky, funkčnější propojení fakulty s učiteli v praxi a také na systémové řešení efektivního řízení činnosti fakulty, včetně zlepšení pracovních a studijních podmínek studentů a pracovníků.

Čím bylo motivováno Vaše rozhodnutí kandidovat na funkci děkana?

Spektrum motivů, které mě přivedly k rozhodnutí kandidovat, bylo relativně pestré. Mezi ty hlavní patřila podpora a důvěra akademické obce, předchozí ověření vlastních manažerských schopností a možnost prakticky realizovat mé představy.

V roce 2005 jste v Pedagogické orientaci (č. 1) napsal: „Pokud zůstaneme v činnosti oborových didaktik na současném stavu, dojde ke stagnaci a také ke snižování pozice učitelských studijních programů a fakult, které je realizují. Došlo by i ke snížení úrovně učitelské profese.“ Když zdůrazňujete význam oborových didaktik pro profilaci pedagogických fakult, může akademická obec očekávat, že se jako jeden z nemnoha docentů oborové didaktiky na Pedagogické fakultě MU budete snažit posílit jejich pozici?

Ano, je to jedna z mých hlavních priorit, zároveň ale snad ta nejtěžší. V citovaném článku jsem uvedl přehled problémů oborových didaktik a naznačil možnosti zlepšení tohoto neuspokojivého stavu. Dobrých oborových didaktiků je jako šafránu. Málo komu se totiž chce opustit relativně klidný přístav jedné mateřské vědy a dostat se mezi několik mlýnských kamenů příslušného vědního oboru, pedagogiky, psychologie, sociologie aj. a čekat, kdy jej některý z nich semele s poukazem na nekvalifikovanost a přílišné zaměření na aplikační výstupy do školské praxe. Vedle pedagogiky jsou právě oborové didaktiky jádrem specifčnosti Pedagogické fakulty v rámci MU, jakýmijsi „rodinným stříbrem“. Budu proto mj. nadále podporovat specializaci našeho doktorského studijního programu „Pedagogika se zaměřením na oborové didaktiky“ a cílevědomě tak vytvářet podmínky pro postupné zlepšení situace oborových didaktik.

Projeví se (a jak) Vaše vědecká orientace a specializace didakti-

ka fyziky také ve vztahu k doktorandskému studiu tohoto zaměření?

Již se projevila: jsem členem dvou oborových rad doktorského studia, a to Pedagogiky na naší fakultě a také oborové rady nově akreditovaného doktorského studia Didaktiky fyziky na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci. Dalším mým projevem je současné vedení dvou a brzy tří doktorandů tohoto zaměření. Na naší Pedagogické fakultě úzce spolupracuji s kolegy z ostatních přírodovědných kateder na vytvoření doktorského studia Didaktiky přírodovědy (Science Education) jako novinky v ČR.

Využijete platformy této revue i k tomu, abyste nepedagogické akademické veřejnosti ozřejmili specifčnost oborů studovaných na pedagogické fakultě ve vztahu k týmž oborům studovaným na přírodovědecké a filozofické fakultě?

Na Pedagogické fakultě MU nemáme žádné identické studijní obory jako na sesterských fakultách naší univerzity. Mezifakultními dohodami jsme si jasně rozdělili své úkoly, takže spolupracujeme a doplňujeme nabídku MU zákazníkům – studentům. Jsem přesvědčen, že v rodině konkurence nemá místo. Přesto se rád pokusím přispět k osvětlení specifík studia na Pedagogické fakultě. Sám jako absolvent Přírodovědecké fakulty MU stále ještě zaslechnu zbytečné degradující poznámky o „pajdáku“, které často pramení z neznalosti nebo nepochopení naší důležité práce. V nebyvale rostoucí domácí i zahraniční konkurenci by každá fakulta naší univerzity zřejmě měla plnit velmi kvalifikovaně určitou speciální roli v mozaice vědy a vzdělávání. Domnívám se, že Pedagogická fakulta by měla garantovat pedagogický výzkum a pedagogické studijní programy, zejména pak studium učitelství.

Domnívám se, že vstoupit do učitelského sboru pedagogické fakulty by měl mít právo jen ten, kdo sám prošel učitelskou praxí na tom stupni školy, pro který chce své studenty připravovat?

Pokud sdílíte můj názor, budete se snažit změnit i požadavky pro konkurzní řízení?

Tento názor nesdílím. Na pedagogické fakultě mají místo odborníci mnoha oborů. Jsme totiž jediná pedagogická fakulta v ČR, která připravuje učitele všech aprobačních všeobecně vzdělávacích předmětů pro ZŠ a řady předmětů pro SŠ. Pro jejich přípravu potřebujeme odborníky ve vědeckých a uměleckých oborech, pro které výuková praxe na ZŠ nebo SŠ není nutná. Pokud se zaměříme na pedagogii a zejména oborové didaktiky, pak jejich vlastní učitelská praxe je zpravidla samozřejmostí. Pro oborové didaktiky je navíc optimální, pokud učí na ZŠ nebo SŠ i během své akademické kariéry. Jsou to pro ně klinická pracoviště, kde si ověřují své objevy v praxi. Já sám jsem takto klinicky do loňského školního roku učil jednu třídu na ZŠ a gymnáziu.

Jste v pořadí již třetí děkan, který se hlásí k pedagogice, přestože nebyla předmětem jeho studia. Pedagogická fakulta je mj. editorem celostátního pedagogického časopisu Komenský. Máte v úmyslu posílit pozici edukačních věd na fakultě ještě jiným způsobem?

Není pravda, že jsem pedagogiku nestudoval, ve svém indexu mám podpis prof. Mojžíška. Je ale pravda, že během mého studia učitelství matematiky a fyziky pro střední školy na Přírodovědecké fakultě MU byla nabídka pedagogických disciplín v 70. letech velmi chudá a dobově podmíněná. Tento hendikep jsem se snažil zmírnit studiem pedagogiky v rámci rigorózního řízení a později v svém doktorském studiu. Od nástupu na fakultu úzce spolupracuji s řadou pedagogů a psychologů, společně s nimi také publikuji. Pokud jde o posílení pozice pedagogiky na naší fakultě, tu si musí naši pedagogové budovat sami. Myslím, že mají na čem stavět. O rozmachu pedagogiky na Pedagogické fakultě MU po roce 1990 svědčí mj. vznik tří nových specializovaných pracovišť, která se postupně vyčlenila z katedry pedagogiky. Je to katedra speciální pedagogiky, která má vynikající pověst nejen v ČR, ale i v zahraničí. Dále pak kated-

ra sociální pedagogiky a Centrum pedagogického výzkumu. Spolu s katedrou pedagogiky řeší tato pracoviště mnoho výzkumných projektů, pořádají řadu konferencí. Díky kvalitnímu doktorskému studiu pedagogiky máme dobrou potenciál v našich mladých doktorandech. Budoucnost pedagogiky, jako profilujícího oboru naší fakulty, tedy vidím optimisticky. Jako děkan budu všechny pozitivní tendence v rozvoji pedagogiky a jejích specializací monitorovat a plně podporovat všemi dostupnými prostředky.

Jedním z významných profilujících pracovišť fakulty je Centrum pedagogického výzkumu, které prostřednictvím vlastního bulletinu prezentuje výsledky nejnovějších výzkumů. Protože vědecké publikace jím vydávané prokazují vysokou teoretickou náročnost, upevňuje v očích odborné veřejnosti dobré jméno a prestiž fakulty i univerzity. Promítnou se Vaše představy o budoucí podobě fakulty také do pojetí a pracovní náplně této laboratoře?

Ano, mým velkým cílem je vytvořit na naší fakultě významné vědecké pracoviště základního a také aplikovaného pedagogického výzkumu a vývoje. Centrum pedagogického výzkumu je jeho zárodkem.

Dvě otázky z personální oblasti se týkají kvalifikačních nároků na členy akademické obce. Na Pedagogické fakultě působí i učitelé, kteří naposledy zvýšili svoji kvalifikaci před 40 lety a jako odborní asistenti odcházejí do důchodu, což negativně ovlivňuje úroveň fakulty a její prestiž mezi ostatními fakultami naší alma mater. Jaké jsou Vaše záměry týkající se kvalifikačního růstu akademického sboru fakulty?

Výše popsaných učitelů je již na naší fakultě velmi málo. Kvalifikační růst našich učitelů je absolutní nutností, a to nejen z důvodů prestiže fakulty. Jde o akreditační řízení a ze-

jména o úroveň vědecké a umělecké činnosti fakulty a následně kvality výuky. Pedagogická fakulta v minulosti neměla vědecké bádání a uměleckou činnost v centru svých cílů. Protože jsme fakultou výzkumné univerzity, je pro mne jako děkana tvůrčí činnost akademických pracovníků, ale i studentů rovnocennou prioritou se vzděláváním. Tato činnost je předpokladem pro akademický růst. Jako příklad konkrétního finančního motivačního opatření na podporu kvalifikačního růstu mohu uvést zvýšení váhy tvůrčí činnosti při rozdělování finančních prostředků katedrám a financování částí platu za akademické tituly z centrálních prostředků fakulty.

S tím úzce souvisí i publikační aktivity jeho členů. Protože student má právo vědět, v jakém oboru se jeho učitel vědecky angažuje (co, kde a kdy publikoval), měla by mu tyto informace poskytnout fakulta. I když jsou k dispozici na webových stránkách fakulty, nebylo by vhodné v určité periodicitě vydávat přehled publikační činnosti všech učitelů fakulty v daném období? Mohl by sloužit též pro informování širší odborné veřejnosti a při konkurzním řízení.

Jsem přesvědčen, že přehled publikační a další tvůrčí činnosti (např. projekty) akademických pracovníků je dostatečně ošetřen díky Informačnímu systému MU. V dnešní informační době osobních webových stránek apod. je v možnostech a zájmu každého akademického pracovníka, aby produkty jeho tvůrčí činnosti byly zveřejňovány a známy. Neuvažuji tedy o dalších přehledech publikační činnosti. Pokud ale tuto alternativu navrhnou jako funkční moji proděkani, nebráním se jí.

Z úst některých mých bývalých spolupracovníků (nejen z naší fakulty) se občas ozve postesknutí nad tím, že je jejich pracoviště při odchodu do výslužby „vypustilo“ bez díkuvzdání a bez náznaku zájmu o spolupráci. Jaký je Váš vztah k bývalým zaměstnancům a k seniorské akademické

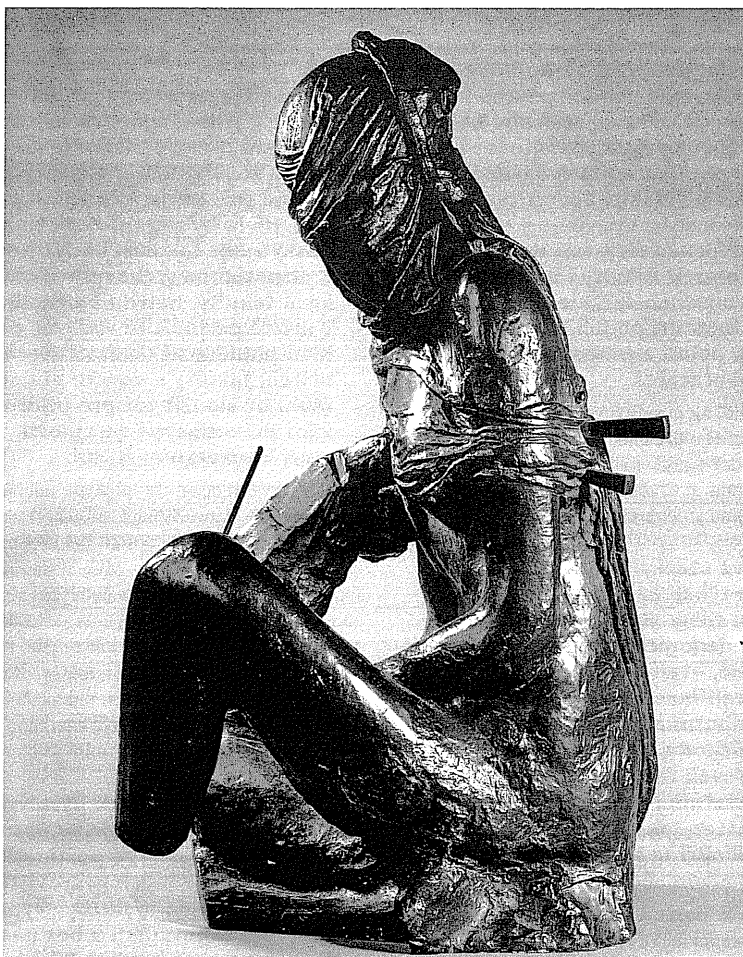
populaci? Můžete situaci v této citlivé sféře nějak ovlivnit?

Já osobně považuji omezování práv člověka díky jeho věku za silné porušení základních lidských práv. Pokud má akademický pracovník naší fakulty chuť pracovat ve vyšším věku, dovolí mu to jeho zdravotní stav a podává-li dobrý tvůrčí výkon, není racionální důvod, aby se ho fakulta zbavovala. Bylo by to i pro fakultu zcela nesmyslné. Na naší fakultě má-

me několik zárných příkladů takových pracovníků. Dovolím si za všechny jmenovat profesory J. Maňáka, R. Šrámka, P. Hausera, J. Hladkého.

Děkuji Vám za odpovědi a za čas, který jste našim čtenářům věnoval.

ZA REDAKCI *UNIVERSITAS* SE TÁZAL
VLADIMÍR SPOUSTA

Vincenc Makovský: *Dívka s děckem*, 1933